

purpose historical, comparative and interpretive **research methods** have been applied to. Within **research results** authors considered game as a medial category. Based on main researches about concept of intertextuality of such authors as R. Barthes and Ju. Kristeva authors of this paper showed intertextuality relation between game and the real being. Also the main characteristics of the game chronotope are set. **Discussion** analyses main scientific researches which are devoted to issues of the Other of, such authors as E. Levinas, E. Husserl and M. Bakhtin. The discussion character of the concepts of these authors is revealed. In the context of this scientific research, the position of the Other in the game structure is demonstrated. As a result, basic definitions of the game subject have been indicated. In **conclusion** the importance of the inclusion principle for intersubjectivity connection with the Other and formation the unity between Other and Self are shown. Such unity makes possible to recognize and represent values of the real (objective) world.

Keywords: game, chronotope, subject of the game, the Other, principle of inclusion, intersubjectivity.

УДК 130.2

О.П. Антипова

ТРАНСФОРМАЦІЯ МОВНОЇ НОРМИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Національна академія внутрішніх справ;
e-mail: antipova.olga777@gmail.com; ORCID: 0000-0003-4098-3673

Анотація. Досліджено проблеми унормованості мови як важливої складової сучасного лінгвокультурного простору. Доведено амбівалентний характер мовної норми в умовах інформаційного суспільства: з одного боку, вона постає як закономірний вияв адаптаційного потенціалу мови в нових умовах інфообміну, а з іншого – як чинник, що становить потенційну загрозу для культури мовлення на всіх рівнях. Встановлено ключові передумови активного розмивання меж унормованості мови, у результаті чого створюється парадоксальна ситуація, за якої нормою вважається відсутність норми. Ключовими тенденціями цього процесу визнано надмірну експресивність, тягіння до лаконічності, спрощення та водночас більш серйозний підхід до слововжитку, що простежується в межах добору ключових слів під час пошуку інформації.

Ключові слова: мова; філософія мови; мовна норма; інформаційне суспільство.

Вступ

Культурна парадигма інформаційної ери активно демонструє появу нових типів комунікативної взаємодії. Піднесення на п'єдестал культурних цінностей інформації сприяє появі якісно нових культурних форм і дискурсивних практик, що справедливо вважаються атрибутами інформаційної ери. Серед них – культура віртуальної комунікації, зокрема культура міжособистісного спілкування посередництвом комп'ютера, культура пошуку, запозичення та поширення інформації тощо. З огляду на це, передумовою трансформації мови, особливо в контексті її сприйняття як кодифікованого засобу репрезентації дійсності, можна вважати новий тип середовища її функціонування – соціокультурного простору інформаційного суспільства.

Тотальна інформатизація соціуму сприяє переміщенню в центр інтелектуальної творчості відповідних процесів і явищ (прагнення до створення дедалі досконаліших засобів накопичення, обробки, збереження інформації, гонитва за новинками техніки як симулякрами успішності), які активізують еволюцію мовної норми. Прискорені темпи комунікативної взаємодії сприяють тому, що місце риторички, вишуканого стилю в лінгвокультурній сфері вже декілька десятиліть поспіль займає лексичний пласт, що більшою мірою відповідає критерію зручності, оперативності передавання повідомлення, передусім, пов'язаний з інформаційно-комунікаційними технологіями, глобальними процесами інфообміну. Це закономірно зумовлює тиск на культуру мовлення, розмивання меж унормованості мови, унаслідок чого виникає парадоксальна ситуація, коли нормою вважається відсутність норми.

Крім того, значущість тематики дослідження безпосередньо пов'язана з проблемою адаптації соціуму до нових умов і «правил» комунікативної взаємодії, існування в умовах розпаду старих комуніка-

тивних зв'язків і появи нових, вироблення найбільш оптимальної стратегії функціонування комунікативної практики. На сьогодні дедалі відчутнішою постає необхідність осмислення ситуації, коли прискорений розвиток темпів розвитку техногенної цивілізації вступає в суперечність зі зниженням загального розвитку культури мовлення більшості населення, на пряму пов'язаної з унормованістю. Тому цілком виправданим видається осмислення сутності трансформації мовної норми в умовах інформаційного суспільства.

Результати

Традиція дослідження мови завжди лежить у площині певних концептуальних надбань тієї чи іншої культурно-історичної епохи. Особливою ґрунтовністю вирізняються дослідження соціокультурних характеристик феномену літературної мови як унормованої, кодифікованої системи протягом кінця ХІХ – початку ХХ століть. Суттєву роль у її філософському осмисленні відіграли здобутки В. фон Гумбольдта, О. Потебні, М. Хайдеггера, Л. Вітгенштейна, Ф. де Соссюра.

Розкриття лінгвокультурних трансформацій інформаційної ери вимагає звернення до напрацьованих сучасних дослідників. Так, мова як засіб трансляції соціокультурної інформації знайшла свою тематизацію у А. Гжегорчика, Ж. Деріда, К. Жоля, Ю. Кристевої, Н. Лумана, П. Рикера, Ю. Хабермаса, М. Шелера. На окрему увагу заслуговують роботи сучасних дослідників, присвячені різноманітним аспектам трансформації лінгвокультурного середовища в процесі становлення інформаційної ери (І. Алексеєва, А. Анісімов, А. Вежбицька, Л. Дротянко, А. Казакова, І. Касавін, Н. Кирилова, Ю. Кристева, В. Налімов, С. Тер-Мінасова та ін.). Лінгвокультурний простір електронної комунікації як невід'ємна складова сучасної культури представлений у роботах таких дослідників, як М. Кастельс, В. Козирьков, О. Леонтович, М. Мак-

Люен, С. Михайлов, В. Монтвілов, В. Розін, Г. Трофімова, О. Шеремет та ін.

Аналіз теоретичних напрацювань науковців засвідчує, що означені ними численні теоретичні розвідки дають змогу значно наблизитися до розуміння сутності лінгвокультурних явищ, зокрема мовної норми. Проте їх концептуальні системи, перетинаючись, лише фрагментарно відображають якусь зі сторін досліджуваного предмета. Питання ж сутності унормованості мови як складової лінгвокультурного простору інформаційної ери залишається відкритим.

Мета і завдання

Метою статті є виявлення сутності унормованості мови як складової лінгвокультурного простору інформаційної ери. Досягненню поставленої мети сприятиме реалізація низки завдань, у межах яких слід: окреслити основні проблеми трансформації норми мови, встановити ключові передумови й тенденції розмивання меж унормованості мови.

Методологія дослідження

Найбільш оптимальними складовими методологічного інструментарію з вивчення трансформації мовної норми в умовах інформаційного суспільства слід вважати соціокультурний підхід, методологічні принципи системності й доповняльності, а також метод культурно-семантичного аналізу.

Обговорення

Потреба в унормуванні мови постала завдяки розвитку культури в умовах зіткнення еволюції, що руйнувала систему мови, з розвитком мови, що потребує цієї системи. Якщо під час еволюційних процесів мовці стихійно «заліковують рани», завдані мові соціокультурними змінами, то унормування мови подібне до професійної діяльності лікаря, який, виходячи з наукових знань про будову організму, прагне не просто усунути симптоми хвороби, а й вилікувати її та попередити рецидиви. Норма створює уявлення про правильне й неправильне в мові, стандарти, необхідні для взаєморозуміння і точного вираження думки, а також протиставляє загальнонародну літературну мову місцевим діалектам, просторіччям, жаргонам (Волков, 2007: 17).

На сьогодні представлення літературної мови посередництвом новітніх інформаційно-комунікаційних технологій сприяє зміні власне усвідомлення людиною норми як основи літературної мови. У процесі мовленнєвої діяльності комунікантів слово набуває відносної свободи від правил мовної системи. Якщо мовну систему сприймати як сукупність можливостей, обумовлених певними закономірностями конкретної мови, то норма усвідомлюється як визнана носіями цієї мови реалізація можливостей зазначеної системи. Тому норма на сьогодні постає не як заборона, а швидше як вільний вибір мовленнєвих засобів вираження (Володина, 2008: 39). Зважаючи на те, що такий вибір здійснюється відповідно до сучасних загальнокультурних ціннісних орієнтирів, він часто здійснюється не на користь високих літературних стандартів, що закріплювалися протягом цілих століть. Низка стилів мови, що за призначенням передбачають суто літературний пласт мови, сьогодні буквально майорять жаргоні-

мами, просторіччями, лексичними одиницями, які призначені для деномінації технічних новинок та на сьогодні є лідерами так званої мовної експансії. Нині більшість користувачів мережі Інтернет, а також новітніх технологій уже не знають, що звичні для них блага ще донедавна позначали іншими назвами, утвореними зі слів і словосполучень їхньої рідної мови, на відміну від тих, що були передані в неї шляхом транскодування. Так, навіть звичний для всіх нас комп'ютер ще декілька десятиліть тому іменували ЕОМ (електронно-обчислювальна машина). Вітчизняна ЕОМ не могла конкурувати з іноземними аналогами, не набула поширення, з огляду на що згодом цей термін зник з ужитку, поступившись місцем своєму іноземному аналогові.

Проте такий погляд на порушення унормованості літературної мови, на думку низки дослідників, означений не стільки негативними, скільки позитивними зрушеннями. Так, Г. Трофімова стверджує, що зростаючі потреби в комунікації обумовлюють серйозніший підхід до слововжитку. Атрибутом сучасного мовленнєвого простору є тенденція до лаконічної експресивності, скорочень, лаконічності, стимулює більш ретельний підхід до вибору слова в мережі, що особливо чітко простежується під час добору ключових слів (Trofimova, 2009: 336). Вихід за межі кодифікованої норми (легковажне ставлення неї чи надмірна увага до її критеріїв) можна вважати ще одним способом пристосування людини до потреб комунікативного простору культури інформаційної ери.

Існування нового технологічного середовища зумовлює становлення віртуальної комунікації, що усвідомлюється як комунікативна взаємодія суб'єктів, здійснювана посередництвом комп'ютера через мережу Інтернет. Така взаємодія має глобальний характер, що першочергово передбачає «павутиння Інтернету», поступово стаючи «глобальним комунікаційним дзеркалом-екраном життя людства» (Кириллова, 2005: 109). Тому цілком закономірно, що перебування у віртуальному часі та просторі характеризується розширенням впливом на мовні реалії. Воно перетворює і семантику, і символіку: значення переміщується від статичності ствердження до динаміки поширення.

В умовах інформаційного суспільства мовна норма набуває амбівалентного характеру: з одного боку, вона постає як закономірний вияв адаптаційного потенціалу мови в нових умовах інфообміну, а з іншого – як чинник, що становить потенційну загрозу для культури мовлення на всіх рівнях. На перший погляд, у мережі спостерігається певна демократизація літературної мови – розширення кола її носіїв і суспільного використання, нівелювання ортодоксальності її канонів унаслідок обмеження «редакторського» втручання на користь ширших можливостей мовного самовираження особистості, активні пошуки нових виражально-зображальних засобів мовлення в умовах появи конкуренції між засобами масового інформування в боротьбі за масового споживача, зближення розмовної та писемної форм її функціонування. Водночас можна спостерігати лібералізацію її нормативної основи: послаблення певних стильових і стилістичних обмежень, збільшення варіативності мовних одиниць та слово-

вживання загалом, послаблення мовностилістичних і правописних норм, масовий та неконтрольований потік іншомовних запозичень, зростання в публічному функціонуванні авторських новотворів.

Зазначені зрушення пов'язані з явищем інтерактивності – діалогізацією мовлення, прямою трансляцією, а також популяризацією в мас-медіа виступів пересічних представників аудиторії, мовленнєві особливості яких не відповідають жодним стандартам. Цьому сприяє так званий дискурс людської мобільності, у тому числі віртуальної, співіснування різних типів дискурсивних практик, полілогу комунікації, а також створення нового діапазону міжкультурної взаємодії (Антіпова, 2018: 90). Медіадискурс в Інтернеті набуває суттєво нової якості: тут користувач свідомо стає учасником діалогу і має можливість відтермінувати свою відповідь, обміркувати її, отримати додаткову інформацію, яка б дозволила обґрунтувати свою точку зору. Тобто учасник такого медіа-дискурсу може уникнути агресії з боку інших учасників, що сприяє більш толерантному спілкуванню користувачів, складаються певні групи за інтересами. З одного боку, ідеться про оперативність отримання потрібної інформації, не вступаючи в міжособистісну комунікацію, а з іншого, – є можливість перейти до інтерактивної форми Інтернет-спілкування (Дротянко, 2017: 12). Зазначені характеристики спонукають до пошуку нових засобів репрезентації дійсності, а нівелювання норми стає виявом адаптаційного потенціалу мови.

Комп'ютерні й телекомунікаційні технології забезпечили інтерактивність і полілог комунікації віртуальної спільноти в глобальному масштабі, зумовили сутнісні трансформації медіакультури: змінилася мова медійних засобів, збільшилася частка опосередкованих соціальних комунікацій, сформувалися віртуальні спільноти, виникли специфічні субкультури з власною культурою спілкування в Інтернеті (Ороховська, 2015: 4). Розвиток комп'ютерних технологій зумовив виникнення принципу нового способу зберігання інформації – не лише за допомогою друкованих знаків, а й електромагнітних сигналів. Так, користування комп'ютерними текстами є досить зручним: вони забезпечені гіпертекстом, що відрізняється від традиційних текстів нелінійністю, нескінченністю, незавершеністю, відкритістю, зняттям протиставлення «автор – читач», доступністю для необмеженої кількості авторів, співавторів, читачів і співчитачів, інтерактивно пов'язаних завдяки мультимедійному середовищу мережі Інтернет, що можуть у реальному просторі та часі формувати, передавати, проглядати, продовжувати і змінювати, структурувати текст. Використання зазначених технологій фактично створює «зручне середовище» для конвертації інформації в смисли, зрощення інформації різного типу, адже медіа звернені до суспільства загалом. Тому цілком закономірно медіапростір можна вважати палітрою традиційно усталених дискурсів, на якій з легкістю «розмиваються» їх межі, посилюється міграційні процеси.

Суттєвих змін зазнає епістолярний жанр. Під тиском електронної пошти він фактично зникає в тому вигляді, який ми звикли бачити у «звичайних» лис-

тах, до появи мережевого простору. У такі тексти дедалі активніше проникають елементи усного мовлення, посилюється експресивне забарвлення тексту, зокрема за допомогою використання специфічних графічних знаків. Виявляється непотрібним найважливіший принцип переписки – дотримання логічності й послідовності викладу фактів у посланні. Спостерігається порушення норм пунктуації, нестандартне звернення до адресата, а часто – взагалі його відсутність (наприклад, масова розсилка рекламного контенту). Те саме можна сказати і про орфографію: довгі слова дедалі частіше замінюються скороченими аналогами з упущеннями голосних (наприклад, *спс* – спасибі; *нз* – не знаю; *ск* – скільки).

На думку С. Лещева, «епістолярна культура письма, що усвідомлюється як додання простору, стає цивілізацією електронного письма, що долає час» (Лещев, 2002: 117). Науковці стверджують, що електронна переписка демократизується, втрачаючи свою бюрократичність і канцелярщину. Скажімо, мова ділової електронної пошти за своєю жанровою специфікою наближається до мови інтерв'ю, професійної кореспонденції та інших напівформальних жанрів. Водночас розмиваються межі системи етикетних формул, форма письма стає більш вільною (Трофимова, 2009: 218).

Електронна пошта, звісно, прискорює процес передачі інформації, проте одночасно призводить до втрати її сенсу, глибини та аутентичності. Піддаючи сумніву надзвичайні якості електронної пошти, окремі науковці стверджують, що в разі фетишизації e-mail може стати не стільки «великим зв'язковим», скільки роз'єднувальним чинником людської популяції, здатним призвести до тотального непорозуміння (Мантатова, 2004: 63).

Складається враження про цілеспрямоване спрощення мови, навмисний відхід від її унормованості та будь-яких правил взагалі. В основі таких змін, імовірно, лежить потреба в пристосуванні людини до нових комунікативних умов. Адже «мова, ніби стежка, протоптана навпростець поперек газону: перегороджуй – ходити будуть не як вказано, а як зручніше» (Тер-Минасова, 2000: 106). Окрім цього, це є свідченням неабиякого адаптаційного потенціалу мови в мінливих соціокультурних умовах.

Електронний текст, усвідомлюючись науковцями спочатку як «певний підсумок еволюції книги» (Кириллова, 2005: 110), виявився «мішком із візуальними фокусами», що повертає читачеві цілі шари засобів вираження – графіку, шрифти, друк, розміщення тексту, колір. Будучи одним з основних критеріїв розрізнення піксельного друку від його попередника, такі візуальні засоби є необхідною умовою для широкого обміну смислами та значеннями, в який вступає кожен новий автор і кожен новий текст. Якщо раніше, щоб вразити співбесідника, привернути його увагу, для опису будь-якого почуття, людині потрібно було дібрати низку влучних слів і виразів, то сьогодні достатньо використати лише смайл – спеціальний знак, що заповнює відсутність світлих, «типові ієрогліфи найархаїчнішого типу, майже піктограми» (Рабинович, 2000: 122).

Змінився і власне текст, адже тепер «адресат все більше узагальнюється, внаслідок чого зменшується кількість ситуативних конвенцій, на які може опертися автор тексту. Усе це є умовою нового витка тенденції до максимального експліціювання смислових нашарувань тексту в його поверхневій структурі» (Резанова, 2006: 57). Окрім того, розвиток письма та книгодрукування призводить до виняткової розмаїтості мовленнєвих жанрів. Десятки видів текстів створюються як принципово писемні тексти, розраховані лише на візуальне сприйняття.

Помітно зростає роль полікодових, тобто семіотично неоднорідних, текстів у сучасній комунікації. Адже фрагментарність, ігрова реальність, поверхневе ковзання в тексті не може не позначитися на мовній реальності. Гіпертекстуальність свідчить про полідискурсивність віртуальної спільноти, що, в свою чергу, призводить до переплетення жанрів і стилів природної мови, стирання меж між ними, міграційних процесів у мові.

Найбільш явним прикладом може слугувати загальне спрощення розмовного мовлення, усікання ускладнених конструкцій, свідоме нехтування елементами високого стилю. Ці фактори сприяють «розмиванню» існуючих меж норми, дедалі інтенсивнішому проникненню елементів неунормованої лексики в тексти, що досі передбачали суто літературну мову, а надалі – її активному закріпленню цих елементів у довідниках, словниках, тобто маркуванню їх як складових унормованої лексики.

Репрезентуючи нові сфери спілкування, інтернет-комунікація помітно змінює природу мовної системи. Інтернет сьогодні є не лише об'єктом дослідження мови, а й інструментом кодифікації літературної норми. Динамічний характер норми передбачає і традиційне відтворення мовних одиниць, визначених мовною практикою як правильні, і фіксацію постійно породжуваних в процесі живої комунікації мовних явищ (Коць, 2014: 59).

Особливе місце в процесі трансформації унормованості мови в сучасних соціокультурних умовах відводиться феномену інтенсивного зближення розмовного та писемного мовлення, що яскраво простежується в ході аналізу віртуальної комунікації. За таких умов природна мова виявляє віртуалізуючий потенціал найбільш яскраво з-поміж усіх наявних семіотичних систем. Наприклад, спілкування в чатах передбачає принципову установку на неофіційне дружнє спілкування. Молодь як основний суб'єкт комунікації в інформаційному суспільстві сприяє формуванню системи маркерів розмовного стилю мовлення, пошуку відповідних прийомів підкреслення розмовності (Резанова, 2006: 62).

Так, сучасна культура демонструє суттєву зміну ставлення людини до розділових знаків. На перший план виходить тяжіння до «природної мультимедійності розмовного мовлення» (Резанова, 2006: 56), що передбачає передачу інформації різними каналами одночасно, породжуючи в такий спосіб семіотичний синкретизм.

Особливого значення у віртуальному дискурсі набувають знак оклику та знак питання, що дозволяють передати ситуацію особливого емоційного напруження, властивого усному спілкуванню. Якщо

до інформаційної ери людина розділові знаки вживала на письмі більш-менш розважливо, то за сучасних умов прагнення передати надмірну емоційність мовлення спонукають до вільного, часто надмірного, їх застосування. Отже, графічна неоднорідність текстів свідчить про те, що розмовне мовлення, представлене віртуальним дискурсом, тягнє до живого розмовного мовлення. Таке прагнення впритул наблизитися до природної мови пояснює інтенсивне використання штучних графічних засобів у вигляді знаків і символів для передачі живого мовлення на письмі. Імітації усного спілкування також сприяє поєднання розділових знаків із різноманітними графічними засобами вираження: геометричними фігурами, математичними знаками та ін. Таке явище можна вважати відповіддю на потребу в передачі додаткового змісту, значеннєвих відтінків, що не можуть бути виражені вербально.

Висновки

У сучасному соціокультурному середовищі мовна норма постає унікальним явищем, що найбільш помітно виявляє адаптаційний потенціал мови в умовах лінгвокультурних практик інформаційного суспільства. Оцінка дослідників ситуації в цій сфері є неоднозначною: з одного боку, трансформація унормованості мови усвідомлюється як закономірний наслідок прискорених темпів інфообміну, активізації упровадження технічних новинок тощо, а з іншого – як чинник, що становить потенційну загрозу для культури мовлення на всіх рівнях.

Ключовими тенденціями зазначеного процесу слід вважати зближення усного та писемного мовлення як ключовий атрибут мережевого простору (це зумовлює тяжіння до надмірної експресивності, що так чи інакше передбачає літературної норми); тяжіння до лаконічності, спрощення та водночас більш серйозний підхід до слововжитку, що простежується в межах добору ключових слів під час пошуку інформації; розмивання мовної норми під впливом медіакультури, полілогу комунікації віртуальної спільноти в глобальному масштабі тощо.

Список літератури

1. Антіпова О. П. Лінгвокультурний вимір філософії космізму / О.П. Антіпова // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. – 2018. – Т. 28. – № 2. – С. 89-93.
2. Волков А. А. Язык и мышление: мировая загадка / А. А. Волков. – М.: ЛКИ, 2007. – 240 с.
3. Дротянко Л. Г. Високі технології як засіб трансформації медіа-дискурсу / Л. Г. Дротянко // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. – 2017. – № 1 (25). С. 10-14.
4. Кириллова Н. Б. Медиасреда российской модернизации / Н. Б. Кириллова. – М.: Академ. проект, 2005. – 400 с.
5. Коць Т. А. Літературна норма і сучасні глобалізаційні процеси / Т. А. Коць // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – 2014. – № 1. – С. 59–61.
6. Лещев С. В. Коммуникативное, следовательно, коммуникационное: монография / С. В. Лещев. – М.: Эдиториал УРСС, 2002. – 172 с.
7. Мантатова Л. В. Стратегия развития: ценности новой цивилизации / Л. В. Мантатова. – Улан-Удэ: ВСГТУ, 2004. – 242 с.
8. Ороховська Л. А. Медіакультура як фактор безпеки розвитку мультикультурного суспільства / Л. А. Ороховська // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. – 2015. – № 2 (22). – С. 49-53.

9. Рабинович Е. Риторика повседневности : филологические очерки / Е. Рабинович. – СПб. : Изд-во Ивана Лимбаха, 2000. – 240 с.

10. Резанова З. И. От новых лингвистических объектов – к интегрированной интерпретации естественного языка (на материале виртуального дискурса) // Филология и философия в современном культурном пространстве: проблемы взаимодействия : сб. науч. док. – Томск : Изд-во Том. ун-та, 2006. – С. 53-66.

11. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова. – М. : Слово, 2000. – 624 с.

12. Трофимова Г. Н. Языковой вкус Интернет-эпохи в России. Функционирование русского языка в Интернете: концептуально-сущностные доминанты : монография / Г. Н. Трофимова. – М. : РУДН, 2009. – 436 с.

13. Язык средств массовой информации / под ред. М. Н. Володиной. – М. : Академ. проект, 2008. – 760 с.

References

1. Antipova, O. P. 2018. Lingvokulturnyj vimir filosofiji kosmizmu [Linguocultural dimension of the philosophy of cosmic]. *Visnyk natsionalnoho aviacijnogo universytetu, Bulletin of the National Aviation University*, 2, 89-93 [in Ukrainian].

2. Volkov, A. A. 2007. Yazyk i myshlenie: mirovaya zagadka [Language and thinking: a world mystery]. Moscow: LKI [in Russian].

3. Drotynko, L. G. 2017. Vysoki tehnologiyi yak zasib transformaciyi media-dyskursu [High technologies as a means of transforming media discourse]. *Visnyk Nacionalnogo aviacijnogo universytetu. Seriya: Filosofiya. Kulturologiya*, 1, 10–14 [in Ukrainian].

4. Kirillova, N. B. 2005. Mediasreda rossijskoj modernizacii [Media environment of the Russian modernization]. Moscow: Akadem. proekt [in Russian].

5. Kocz, T. A. 2014. Literaturna norma i suchasni globalizacijni procesy [Literary norm and modern globalization

processes]. *Naukovi zapysky Nacionalnogo universytetu «Ostrozka akademiya»*, 1, 59–61 [in Ukrainian].

6. Leshchev, S. V. 2002. Kommunikativnoe, sledovatelno, kommunikacionnoe [Communicative, therefore, communication]. Moscow: Ehditorial URSS [in Russian].

7. Mantatova, L. V. 2004. Strategiya razvitiya: cennosti novoj civilizacii [Development strategy: the values of a new civilization]. Ulan-Udeh: VSGTU [in Russian].

8. Orohovska, L. A. 2015. Mediakultura yak faktor bezpeky rozvytku multykulturnogo suspilstva [Media culture as a factor of safe development of a multicultural society]. *Visnyk Nacionalnogo aviacijnogo universytetu. Seriya: Filosofiya. Kulturologiya*, 2, 49-53 [in Ukrainian].

9. Rabinovich, E. 2000. Ritorika povsednevnosti: filologicheskie ocherki [Everyday rhetoric: philological essays]. SPb: Izd-vo Ivana Limbaha [in Russian].

10. Rezanova, Z. I. 2006. Ot novih lingvisticheskikh obktov – k integrirovannoju interpretacii estestvennogo yazyka (na materiale virtualnogo diskursa) [From the new linguistic objects to the integrated interpretation of the natural language (on the material of the virtual discourse)]. Tomsk: Izd-vo Tom. un-ta [in Russian].

11. Ter-Minasova, S. G. 2000. Yazyk i mezhkulturnaya kommunikacija [Language and Intercultural Communication]. Moscow: Slovo [in Russian].

12. Trofimova, G. N. 2009. Yazykovoj vkus Internet-ehpohi v Rossii. Funkcionirovanie russkogo yazyka v Internetе: konceptualno-sushchnostnye dominanty [Language taste of the Internet era in Russia. The functioning of the Russian language on the Internet: conceptually essential dominants]. Moscow: RUDN [in Russian].

13. Volodina, M. N. (Eds.). 2008. Yazyk sredstv massovoj informacii [Media Language]. Moscow: Akadem. proekt [in Russian].

О.П. Антипова

ТРАНСФОРМАЦИЯ ЯЗЫКОВОЙ НОРМЫ В УСЛОВИЯХ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА

Исследованы проблемы нормирования языка как важной составляющей современного лингвокультурного пространства. Доказано амбивалентный характер языковой нормы в условиях информационного общества: с одной стороны, она воспринимается как закономерное проявление адаптационного потенциала языка в новых условиях инфообмину, а с другой – как фактор, представляющий потенциальную угрозу для культуры речи на всех уровнях. Установлены ключевые предпосылки активного размытия границ нормирования языка, в результате чего создается парадоксальная ситуация, при которой нормой считается отсутствие нормы. Ключевыми тенденциями данного процесса признаны чрезмерная экспрессивность, тяготение к лаконичности, упрощению и одновременно более серьезный подход к словоупотреблению, что наблюдается в пределах подбора ключевых слов при поиске информации.

Ключевые слова: речь; философия языка; языковая норма; информационное общество.

O. Antipova

TRANSFORMATION OF LINGUISTIC NORMS IN THE CONDITIONS OF INFORMATIONAL SOCIETY

Introduction. The problems of linguistic norm as an important component of the modern linguistic and cultural space as an integral attribute of discursive practices have been considered. The key method of a person's adaptation to specific needs of the communicative space is to go beyond the codified norm – to ignore it or, conversely, to pay attention to every subtle nuance of its criteria. **Aim and tasks.** The publication aims to analyze the social and cultural factors of transformation of the general framework of the speech culture in the modern informational era, in particular, those of the linguistic norm. **Research methods.** The methodological tools consist of the sociocultural approach, methodological principles of systemacity and completeness, as well as the method of cultural-semantic analysis. **Research results.** In the information society, the linguistic norm has an ambivalent character: on the one hand, it is perceived as a natural manifestation of the adaptive potential of the language in the new conditions of information exchange, on the other – as a factor posing a potential threat to the formal discourse at all levels. **Discussion.** The results of the analysis of the linguistic norm in the conditions of the informational era are complementary to the conceptual developments of researchers in the context of modern globalization transformations. **Conclusion.** The key prerequisites for active blurring of the linguistic norm limits have been established, resulting in a paradoxical situation, where the lack of norm is considered to be a norm. In the process of transformation of the linguistic norm, a special attention is paid to the phenomenon of intensive convergence of the spoken and written speech, which is clearly traced in the analysis of virtual communication. The core trends of the latter are excessive expressiveness, a tendency to conciseness, simplification and, at the same time, a more serious approach to the word choice, which is clearly shown in choosing keywords for data search.

Keywords: language; philosophy of language; linguistic norm; information society.